

De Koninklijke Kring voor Heemkunde stelt voor

Leerde Rosalieke destijds de Kontichse jongens sigaretten roken?

Reeds in de dertiger jaren baatte Rosalieke haar kraaknet snoepwinkeltje uit aan het Sint-Martinuspleintje. Later verdween het, evenals alle eigendommen van het pleintje, de Rubensstraat en de Van Dijkstraat in het enorme scholencomplex van Sint-Jozef. Het heeft *de nonnen van Vorselaar* anders veel moeite gekost ook het snoepwinkeltje in handen te krijgen, want het lag als laatste van de eigendommen waarop hun oog was gevallen, als een soort enclave binnen hun eigendom. Rosalieke was niet geneigd aan de nonnen te verkopen. Was het misschien omdat in de school teveel nadruk werd gelegd op het feit dat snoepen ongezond was? Of was er een andere reden? De volksmond beweert zelfs dat Vorselaar haar trukendoos heeft moeten boven halen om het winkeltje uiteindelijk toch in handen te krijgen.

En toch floreerde het snoepwinkeltje geweldig bij de Kontichse jeugd in volle crisistijd, toen er ook in Kontich veel werkloosheid was en onze talrijke diamantslijpers van toen dikwijls moesten ‘verletten’. Natuurlijk gingen er geen grote geldsommen over de toonbank, maar met de sympathieke nikkelen geldstukjes van 5, 10 en 25 centiem, met het ronde gaatje in het midden – respectievelijk een half soeke, tien cent en een twaalfenhalf - kwam men er ook goed terecht. Geen Kontichse snaak of schoolmeisje kon de vitrine van het winkeltje zomaar voorbij lopen zonder even te blijven mijmeren over al die heerlijkheden die er uitgestald waren en die ze binnen in het snoepersheilgdom wisten liggen.

Het winkeltje was bijzonder clean en hygiënisch en de jeugdige klanten werden met aandrang aangemaand hun voeten af te vegen en met geen vinger de snoepjes aan te raken voor ze gekocht waren.

Rosalieke had haar eigen systeem om ook de niet kapitaalkrachtige jeugd te laten genieten van al haar snoepheerlijkheden: de doos van vijf centiem en de doos van tien centiem. Twee grote vierkante ondiepe dozen waren het, die uitgestald op de toonbank volgens waarde van 5 of 10 centiem allerlei snoepjes bevatten: alle soorten karamellen, neuzen, dropjes, toverbollen, muntjes, pakjes zuur, bollen in allerlei smaken en kleuren enz..., tot zelfs ‘bakkesvol’, een beige, bruindooraderde suikerbol, zo dik dat sommige kleintjes er moeite mee hadden die in zijn geheel in hun mond te krijgen.

Dat er al eens een muntje, dat normaal als stoeltjesgeld in de handen van Fientje, de stoeltjeszetter, had moeten terecht komen of in de schaal tijdens de zondagsmis, maar in Rosaliekes schuif belandde, zal haar ook geen zorg geweest zijn, want zo kerks was ze zeker niet.

Om voor twaalfenhalf vijf snoepjes te kiezen was, zeker voor de meisjes, niet altijd even gemakkelijk, en wanneer men te lang treuzelde om te beslissen werd er wel eens gevraagd: *Is 't nog voor vandaag?*

Maar de kers op de taart voor vele Kontichse knapen die de korte broek nog niet waren ontgroeid, maar wel stoer deden, was het feit dat Rosalieke ook losse sigaretten verkocht aan 10 centiem het stuk, uit een pakje Belga van 12, dat toen 75 centiem kostte, en dus te duur voor knapen die thuis maar twaalfenhalf of een halffrankske als zondagse cent kregen.

Of Rosalieke gewetensbezwaren had om sigaretten aan jeugdige snaken te verkopen, geloof ik niet. Het was immers de tijd dat er absoluut geen verband werd gelegd tussen roken en hart- en vaatziekten of longkanker. Wel integendeel, want de slogan was toen *Het is geen man die niet roken kan!* Daarbij zal ze zeker gedacht hebben: *Jong geleerd is oud gedaan*, want ze had ook volwassenen onder haar sigarettencliënteel.

Een klassieke aankoop voor de snotneuzen, was dan ook bijvoorbeeld twee sigaretten en een karamel voor twaalfenhalf. Alhoewel voornamelijk stoer doen tegenover mekaar het doel van dit sigarettenroken was, moest het toch in het *geniept* gebeuren, zodat de ouderen hen niet konden betrappen. Een bijzonder geschikte rokersplaats was ‘ ’t Juffraveld’ (een verbastering van de Witvrouwenveldstraat), toen nog assenweg, vlug bereikbaar van bij Rosalieke via het Kruisstraatje. Naast de bakstenen muur van ‘het gasthuis’ (thans seniorenverblijf De Hazelaar’) en met nog geen enkel huis aan de overkant, voelden de jeugdige rokers zich veilig.

Op een bepaalde dag in de grote vakantie gebeurde er iets dat toch wel wat tot nadenken stemde. Een jongen die ‘schelvis’ werd genoemd omdat hij met zijn familie uit Schelle naar Kontich was geïmmigreerd, had een stuk van twee frank (dubbele frank of peerdsoog) gevonden en trakteerde zijn maten op sigaretten en snoepjes. Duchtig paffend had hij te laat bemerkt dat zijn oudere zuster kwam aangewandeld. Hij schrok zich een bult, verborg vlug zijn hand met de brandende sigaret onder zijn jasje, maar kon niet beletten dat er een groot gat werd in gebrand. Hoe dit thuis is afgelopen, kun je wel raden!

Een andere plaats om te roken, een vuurtje te stoken of kattenkwaad uit te halen waren de ‘beerputten’, naast de treinsporen in de Korte Drabstraat, vlug bereikbaar langs de toen nog onverharde Rubensstraat, die op dat ogenblik nog ‘Nief Lei’ (Nieuwe Lei) werd genoemd, en via het voetgangersbruggetje over de ‘diepe route’. Achter de grote betonnen caissons, ca. 1 m bovengronds, helemaal dicht gebetonneerd aan de bovenkant en met de grote *oppompwielen*, waar ‘stadsbeer’ per treinciterne als meststof voor de boeren werd aangevoerd, voelden de jonge snaken zich alleen op de wereld.

Of het nu werkelijk de schuld van Rosalieke is geweest dat vele jonge knapen van destijds rokers zijn geworden, en er misschien later nadelige gevolgen van hebben ondervonden, laten we in het midden. Feit is dat Rosalieke het nooit kwaad heeft bedoeld. Het is haar dus vergeven. Ze was een bijzonder sympathiek dametje. Zeker met haar snoepjes, en voor de stoerdoende, opgroeiend jongens met haar losse sigaretten, heeft ze de Kontichse jeugd van destijds veel plezierige momenten bezorgd.

Rosalieke was een deel van het dorpsleven dat je ook in het museum voor heem- en oudheidkunde kunt bewonderen. Op beide verdiepingen vind je voorwerpen die aan dat leven van de eerste helft van de twintigste eeuw herinneren. Het loont echt de moeite om je even in de tijd van toen onder te dompelen.

Fons Hermans.